

УДК 378.147: 811.11(045)

**РОЛЬ МОТИВАЦІЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ДЛЯ
ВДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ ВОЛОДІННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ТА
МОВЛЕННЯМ З АУДІОВІДЕОЗАСОБАМИ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ**

**Роль мотивации и самостоятельной работы студентов для
совершенствования уровня владения английского языка и речи с
помощью аудио-видеосредств на практических занятиях**

Статья рассматривает роль самостоятельной работы студентов и пути ее использования педагогическими технологиями как один из важных инструментов обучения в высшей технической школе. Благодаря этому, достигается устойчивая мотивация в изучении английского языка и значительный успех в овладении английской речью.

**The role of motivation and autonomous work of students to enhance English
language and speech with the help of audio and video during English lessons**

The article deals with efficient ways of usage by pedagogical technologies the autonomous work as an efficient tool in High technical school. Due to these autonomous work strategies the positive progress is achieved in stimulation of a persistent educational motivation in the language learning process and success in the development of speech improvement in English.

Сучасний світ з його інформаційним простором постійно змінює пріоритети в економіці та ринку зайнятості. Відповідно перед освітянами постає необхідність створення та впровадження більш універсальної системи підготовки молодих спеціалістів, які мали здатність творчо мислити, активно працювати та вирішувати складні життєві завдання, постійно підвищувати рівень фахових знань та навичок, інтелектуальне зростання як особистості. Тож, одним із напрямків педагогічних технологій постає інтелектуалізація

суспільства, підняття освітнього рівня кожної окремої людини, прививати сучасній молоді здатність до самоосвіти, самопізнання, самовдосконалення, навчання впродовж всього життя [6, с.159-161].

Для розв'язання багатьох завдань в галузі освіти – володіння іноземною мовою для багатьох людей життєва необхідність. Для студентів вищих технічних закладів знання іноземної мови займає особливе місце в парадигмі реалізації напрямків сучасної освіти, оскільки іноземна мова являє собою інструмент для здобуття нових знань, важливим чинником для отримання якісної освіти та можливість самореалізації як фахівця і особистості в сучасному інформаційному світі. Мотивація до навчання, вдосконалення, вміло організована самостійна робота студентів – це необхідні чинники в вивченні й вдосконаленні знань та навичок з англійської мови, а особливо для іноземної мови за фахом [3, с.31-35].

Постановка проблеми полягає в особливій увазі при вивченні англійської мови до вмінь студентів самостійно здобувати нові знання, аналізувати та синтезувати нові поняття, визначення, своє особисте відношення до багатьох аспектів інтелектуального багатства – системи знань, оскільки одним із багатьох векторів педагогічних технологій нашого століття є розвиток особистісно-орієнтованих стратегій навчання. Серцем цієї стратегії має бути принцип методологічного або навчального пізнання при якому, за Л.С.Виготським, важливим чинником виступає організація пізнавальної діяльності, яка сприяє створенню особливої зони розвитку із можливостями до співробітництва й самостійності.

Сучасні педагогічні технології спрямовані на створення методологічних систем навчання, які орієнтуються на розвиток інтелектуального потенціалу студента (мислення та пам'ять), на формування вмінь самостійно здобувати знання, виконувати різні види самостійної діяльності, брати особисту відповідальність за особистий процес навчання. Інформаційні технології створюють умови, спрямовані на формування потреби самоосвіти з метою постійного поповнення знань та організацію навчання із застосування різних

аудіовізуальних засобів для сталої мотивації навчальної мети, а саме оволодіння усним та письмовим мовленням [1, с. 111-123].

Метою статті є обґрунтування необхідності поліпшення організації самостійної роботи технічних вузів для вдосконалення вивчення англійської мови в умовах модульно-рейтингової системи навчання з обмеженою кількістю аудиторних годин, пошук шляхів зацікавленості, мотивації студентів для виконання різних видів самостійної роботи (пошукової, науково-дослідної, творчої) з використанням аудіо-відео засобів автентичного англомовного матеріалу, а також подати напрямки самостійної роботи над вдосконаленням рівня володіння англійської мови та мовленням.

Професійна мобільність спеціалістів в наш час вимагає високого рівня знань, умінь їх вдосконалювати і самостійно здобувати, а володіння англійською мовою дозволяє знаходити та підтримувати свій професійний рівень завдяки сучасним інформаційним технологіям. Тож, самостійна робота студентів особливо актуальна для вищої освіти. Відомо, що навчити не можливо, а можна тільки навчитися, тобто побудувати свій власний досвід. Недостатньо мати просто інтерес і бажання до навчання, людина повинна мати здатність і готовність докладати зусилля для того, щоб навчитися вчитися [12, с.168-171]. Так, відповідно до сучасних педагогічних напрямів необхідно сприймати головне завдання навчання як керованої навчально-пізнавальної діяльності.

Аналізуючи літературу, в якій започатковано розв'язання даної проблеми, знаходимо підтвердження актуальності самостійної роботи студентів як однією з форм навчального процесу в вищих технічних закладів з обмеженою кількістю аудиторних годин з іноземної мови. Можна визначити, що самостійна робота та її організація – систематизовані спільні дії викладача та студентів, де викладач виступає в ролі консультанта, а головна роль відводиться студентам. Самостійна робота буде носити результативно-плідний характер при умові самодетермінованій, самовмотивованій, самопрограмованій діяльності студентів, яка має

реалізуватися в ряді самостійних дій і зумовлена рівнем розвитку пізнавальної активності та емоційно-вольової сфері [8, с.176-179].

Педагогам необхідно виховувати та підтримувати позитивну «Я-концепцію» особистості, що сприяє підвищенню потреби до самоактуалізації – головного мотиваційного спонукання особистості. Згідно з ствердження американського психолога А.Маслоу, потреба до самоактуалізації – одна з найвищих потреб особистості. На його думку, ця потреба з'являється і реалізується лише тоді, коли люди не задовольнили свої основні потреби нижнього рівня. Рівень самоактуалізації передбачає більш високий ступінь усвідомлення оточуючого світу, коли людина прагне творчості в різних аспектах свого життя, а через творчий пошук відбувається формування особистості з нестандартним мисленням, внутрішнім самовдосконаленням і з потребою до самовдосконалення.

Вища школа сьогодення з модульно-рейтинговою системою формує конкурентоспроможних спеціалістів через стимулювання самостійної роботи студентів на основі структурування навчального матеріалу (розбивка на частини), постійного контролю (обов'язковий прямий та зворотній зв'язок) і оцінювання знань (контроль з боку викладача – поточний та підсумковий, а також самоконтроль). Дослідники виділяють чотири рівня самостійної роботи. Перший рівень – копіювальні дії як етап підготовки до самостійної роботи), другий рівень – репродуктивна діяльність із відтворенням інформації, третій рівень – продуктивна діяльність студентів із самостійним використанням знань, четвертий рівень – самостійна робота із використанням знань для вирішення творчих завдань [7, с.69-74].

Формувати професійно значущі якості особистостей студентів в сучасній освіті вищої школи, а особливо компетентність в володінні англійською мовою та мовлення, допомагають інформаційні та комп'ютерні технології. В літературі підтверджується, що розробкою науково-методичних основ проектування і використання технологій мультимедіа в системі освіти займаються понад двадцять років університети США, Великої Британії,

Росії, України та багатьох інших країн. В сучасних реєстрах освітянських напрямків існує такий напрямок як «медіа освіта», який відкриває великі можливості для самонавчання й здобуття другої вищої освіти, для отримання освіти для певної групи людей (наприклад, люди з особливими потребами), завдяки новим технологіям. Інформаційні та комп'ютерні технології – це ефективний та зручний інструмент в освіті, але багато проблем розробки та застосування залишаються не вирішеними в практичному аспекті [4, с.222-227].

Використання мультимедійних засобів для самостійної роботи студентів вдома або в комп'ютерному класі мають переваги – швидкий та зручний пошук необхідної інформації в мережі Інтернет, доступ до електронних бібліотек, до періодичних видань англійською мовою, до спеціальних програм курсів для вдосконалення англійською мовою, а також доступ та можливість працювати з фаховими електронними виданнями відповідно до напряму спеціалізації студентів. Як свідчить практичний досвід багатьох викладачів вузів, вчителів середніх шкіл України, Росії, США, які застосовують Інтернет технології, при організації самостійної роботи з будь-якого вивчає мого предмету різко підвищується індивідуальна активність, зростає самоініціатива, мотивація, можливість успішно конструювати й реалізовувати власні прийоми й методи в навчальній практиці, відпрацьовування корисних стратегій для самостійного навчання разом з викладачем [3, с.27-28].

Для поліпшення процесу підготовки домашніх завдань з іноземної мови в вищих технічних закладах, з обмеженою кількістю годин, для викладачів англійської мови цікавим є один із напрямів методології двадцять першого століття *Strategopedia* як одна з сучасних методик, що широко використовується в американських університетах. Ця стратегія дозволяє спрямувати учбовий процес шляхом активної самостійної роботи студентів та сталої вмотивованості з метою допомоги в створенні особистих стратегій в

навчанні англійської мови для задоволення пізнавальних потреб в самоосвіті й житті [11, с.2-13].

Використовуючи цю стратегію, завданням викладача є навчання студентів деяким технікам та методикам самостійної роботи з використанням мультимедійних засобів для самостійних занять в поза аудиторні години. Отже, метою викладача є детальна розробка стратегій самостійної роботи спрямованої на вивчення лексичного матеріалу, тренування правопису, удосконалення розуміння аудіо текстів, вивчення граматики, писемного мовлення, а також стратегій самостійної роботи спрямованої на роботу з відеофільмами, електронними англійськими періодичними, науковими та фаховими виданнями (відповідно до напрямку спеціалізації) [9, с.51-55]. Важливим чинником також є сумісне створення стійкого графіку самостійних занять відповідно до поставленої викладачем мети. Особливе місце для такої поза аудиторної роботи відводиться що недільному моніторингу викладачем успіхів в отриманні нових знань, вмінь та набуття нових навичок [2, с.27-28].

Для моделювання технік самостійної роботи сучасна психологія рекомендує враховувати ведучі модальності сприйняття [5, с.263]. Після проведення спеціальних тестів доцільно брати до уваги ці три сенсорні систем сприйняття, які будуть сприяти зростанню пізнавальних мотивів студентів. Вчені поділяють пізнавальні мотиви на внутрішні та зовнішні. Внутрішній - зацікавленість безпосередньо до самої мови. Другий - зацікавленість в іноземній мові як до інструменту пізнавальної діяльності за допомогою якого можна розширювати кругозір як соціальний та і культурний. Вдало поданні методики, завдання з урахуванням ведучих сенсорних модальностей студентів за допомогою мультимедійних засобів будуть сприяти результативному самостійному вивченню нового матеріалу з англійської мови, критичному осмисленню нової інформації, допоможуть перейти на новий рівень пізнання, заохотять до співробітництва та осмисленої самостійності під час контролю в аудиторії. Викладач під час

контролю буде відслідковувати як розвиваються та вдосконалюються різні рівні складностей тих чи інших навичок та здібностей студентів від простих інтерактивних, когнітивних, лінгвістичних до складних інтерактивних, когнітивних, лінгвістичних [5, с.60-61].

Застосування інформаційних технологій для самостійних стратегій навчання дозволить студентам брати участь в багатьох видах проектної роботи англійською мовою за фаховим напрямом, а також впроваджувати викладачеві в самостійну роботу методологію евристичного навчання, яке спрямоване на отримання творчого продукту (словники, тощо) [10, с.69-74].

Отже, пізнавальна діяльність, розвиток мотивованої мовленнєвої діяльності студентів та інтенсифікація учбового процесу з англійської мови підвищується за допомогою використання інноваційних технологій в поза аудиторні години разом з педагогічними методами активного самостійного опрацювання аутентичного англомовного матеріалу широкого спектру і як діяльний тип вивчення мови, вдосконалювати англомовну компетенцію, здобуття нових фахових знань завдяки стратегіям самостійної роботи над різнобічними завданнями, розвитку інтелекту.

Список використаних джерел

1. Ажгибкова Т.Н., Здерев В.В., Лебедева М.А. Технология применения аудиовизуальных средств обучения в высших учебных заведениях // Инновации в образовании. – 2004. - №2. – С. 111-123.
2. Benicio Galavis Computers and the EFL Class: Advantages and a possible outcome, the Autonomous Learner// English Teaching Forum. – 1998. – October-December. –Vol.36. – №4. – P.27-28.
3. Верисокин Ю. И. Видеофильм как средство повышения мотивации школьников при обучении иностранному языку // Иностранные языки в школе. – 2003. – №5. – С. 31–35.

4. Гончарова О.М. Концепція створення і методика використання навчально-методичних матеріалів, заснованих на технології мультимедіа і віртуальній реальності //Науковий вісник: Збірник наукових праць/ Південноукраїнський державний педагогічний інститут – О.:ПДПУ, 2005. – Вип.3-4. – С. 222–227.
5. Дилтс Р. Моделирование с помощью НЛП. – СПб.: Питер, 2008. – 288 с.
6. Кривонос О.Б. Організація пізнавально-творчої взаємодії при формування професійно-творчих умінь студентів // Науковий часопис: Збірник наукових праць: Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики/ Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова – К, 2005. – Вип.3(13) – С.159-161.
7. Максимович О Самостійна робота студентів як модульна-рейтингова система навчання // Вісник Прикарпатського університету: Педагогіка. – Івано-Франківськ, 2003. – Вип.9 – С.69-74.
8. Москаленко А.М. Організація самостійної роботи магістрів з курсу «Педагогіка вищої школи» // Науковий часопис: Збірник наукових праць: Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики/ Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова – К, 2005. – Вип.3(13) – С.176-179.
9. Писаренко В.И. Особенности использования видеофильмов в обучении иностранным языкам //Открытое образование. – 2004. - №1. – С.51-55.
10. Полат Е.С. Интернет на уроках иностранного языка //Иностранные языки в школе. – 2001. – №3. – С.69-74.
11. Ted Rodgers Methodology in the New Millennium // English Teaching Forum. -2003. – October. Vol.41. – №4 – P.2-13.
12. Умрик М.А. Організація самостійної роботи студентів засобами дистанційного навчання// Вісник: Збірник наукових праць Педагогічні науки/ Луганський педагогічний університет – Луганськ, 2006. – Вип.2(97) – С.183-186.